

Svd torsdag 1 november 2012

KULTUR 9

Stor uppståndelse i Nobelpristagaren Mo Yans hemby

Hans morötter rycks upp, hans sojaböner blir souvenirer. Inget är sig längre likt för Mo Yans 90-åriga far Guan Yifan. China Daily rapporterar att turister och reportrar flockas vid familjens hus i byn Ping'an, där Nobelpristagaren växte upp.

De lokala myndigheterna, som

gör vad de kan för att uppmuntra turismen, har en ambitiös plan för hur det enkla huset ska rustas upp. För ett par år sedan lyckades Mo Yans far avstyra en sådan upprustning. Det skulle bli för mycket väsen i byn, befarade han då.

Men frågan är om han kan

säga nej efter Nobelpriset. "Din son är inte längre din egen son, ditt hus är inte längre ditt eget hus", ska fadern ha fått höra av partifunktionärer. Guan Yifan, som enligt The Guardian inte läst sonens romaner, säger sig ändå vara glad över priset.

ELISABET ANDERSSON

Mo Yan
FOTO: DANIEL ROLAND/AP

Kampen står alltid mellan hjärnan och örat. Mitt bästa skrivknep är att låta örat vinna och att lyssna i stället för att tänka.

Författaren Jonas Hassen Khemiri berättar i Språktidningen om skrivandet.

”

BÖCKER

Mord i behaglig Austen-värld

PROSA

PD James

När döden kom

till Pemberley

Originaltitel:

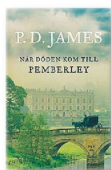
Death comes

to Pemberley

Övers: Ulla

Danielsson

287 S. WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

I det sista kapitlet av Jane Austens "Stolthet och fördom" har allt ordnat sig till det bästa – för de dygdiga. Elizabeth Bennet har fått sin mr Darcy, hennes syster Jane har gift sig med mr Bingley, de lyckliga paren har dragit sig tillbaka till sina gods och de vulgära eller omoraliska släktingar som kunnat hota den högvälborna lyckan har försvunnit från horisonten.

När PD James plockar upp berättelserna i "När döden kom till Pemberley" har det gått sex lyckliga år, men nu hotas harmonin – ett mord begås på familjen Darcys ägor och händelsen innebär inte bara en påminnelse om mörkret utanför herrgårdens fönster utan också att pinsamheter ur det förflutna kommer upp till ytan.

Fortfarande är det stolthet och fördom som driver berättel-

sen, och när James tar detta persongalleri som är välkänt och nästan utslutet genom alla filmatiseringar och placerar det i en deckarintrig, då utgår hon från att vi, hennes läsare, är bekanta med personernas fel och förtärad. Alltså är Darcys stolthet, Elizabeths impulsivitet, hennes syster Lydias ytlighet och Lydias make Wickhams hållningslöshet förutsättningar som inte behöver förklaras.

Vad personerna däremot får i James vidareutveckling är en fördjupning: Darcy är stolt men också blyg, osäker och stelbent, den varmhjärtade Elizabeth är inte okänslig vare sig för sin makes rikedom eller för en lockande halslinje hos en annan man. Och wicked Wickham som saknar skrupler och som ständigt skapar elände för sin omgivning, kanske är han produkten av en kärlekslös barndom? Vår tids psykologi möter 1700-talets, dock utan att samtiden tar över – "När döden kom till Pemberley" är mer Austen än James.

Här kommer PD James lite prudentliga stil till sin rätt och hennes sätt att undvika raffel känns också kongenial. Om Jane Austen hade skrivit en deckare skulle

den nog ha sett ut just på det här sättet.

Och visst är det behagligt att makligt promenera tillsammans med dem båda genom detta gröna England av år 1803, befolkad med lojala bönder, hyggliga kuskar, godhjärtade nannies och äkta gentlemän.

Med en blinkning placerar James in personer från två andra Austenromaner i sidointriger, "Övertalning" och "Emma", kanske för att påminna om hur liten Austens litterära

värld egentligen var. Tre eller fyra familjer i en by på landet ansåg hon ju själv vara ett fullt tillräckligt material. Jane Austen ifrågasatte aldrig det hierarkiska och hårt styrda samhälle hon skildrar och James gör det inte heller, detta är fortfarande den bästa av världar. Dygden segrar alltjämt. Och har man ett svart får i familjen som hotar friden kan det ju alltid skeppas iväg till kolonierna.

ELLEN MATTSSON

litteratur@svd.se

Den brittiska författaren PD James senaste projekt är en deckare som utspelar sig i Jane Austens litterära värld.

FOTO: FREDRIK PERSSON/SCANPIX

Jag är Herman Lindqvist

SAKPROSA

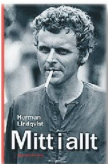
Herman

Lindqvist

Mitt i allt

402 S. ALBERT

BONNIERS FÖRLAG

I augusti tvingades Herman Lindqvists förlag dra in upplagan av hans memoarbok, efter att Henrik Arnstad i Dagens Nyheter påpekat ett allvarligt faktafel om Karl-Gustaf Hildebrand. Det var inte första gången en Lindqvistbok drogs in: det drabbade även hans "Drömmar och verklighet" 2000. Den gången var det Norstedts som backade och det är naturligtvis ironiskt att det var när han ska beskriva vad som då hände som han gjorde ett så avgörande fel att även "Mitt i allt" fick återkallas.

Eller snarare: helt logiskt. Lindqvist är nämligen långsint. Mycket långsint. Han kunde helt enkelt

inte förlåta Norstedts, som enligt honom "kröp längs marken". I ivern att markera detta slarvade han, återigen, med fakta.

Det finns fler exempel på den långsintheten, eller rent av bitterheten. Till exempel ondgör sig Lindqvist gång på gång över att han inte fått det erkännande han tycker sig förtjäna från historiker, han talar upprepade gånger om "spyor" mot honom och kallar en medarbetare på Expressen för "den ledande kulturhåxan".

Det är, för att uttrycka det diplomatiskt, inte särskilt klädsamt för en journalist av Lindqvists kaliber. Påhoppet präglas inte ens av humor och raffinerad elegans, utan är bara plumpa, vilket gör att även de positiva sidorna av memoarboken lätt drunknar i hans enorma ego.

När Albert Bonniers förlag hade boken inne för korrigering kunde de därför lika gärna ha

ändrat titeln. Istället för "Mitt i allt" och den klassiska bilden på en rökande Lindqvist, nyss utsläppt från Phnom Penh hade omslaget till exempel kunna vara guldfärgat och bära titeln "Jag är Herman". För det är på den nivån. Jag har aldrig läst orden "jag", "min" och "mitt" så ofta i en självbiografi. Lindqvist har sett och upplevt mer än de flesta, men envisas med att berätta om det i formen "sedan gjorde jag det och sedan gjorde jag det". Det blir rätt tröttsam läsning.

Han hemfaller också ofta åt murvelklyschor, i den staccatoliktande telegramprosa han

Är det svensk mediehistoria, eller "The Spinal Tap of journalist-romantik"? ”

så gärna vill behärska. Som i stycken som det här: "Jag inandades doften av trycksvärta. Jag hörde smattret från skrivmaskiner och plinget då skrivmaskinernas valsar snabbt fördes åt sidan för en ny rad. Telefoner ringde och blinkade". Är det svensk mediehistoria, eller "The Spinal Tap of journalist-romantik"?

Vilket är synd, eftersom Lindqvist självklart kan bättre än så, när han väl fokuserar på riktig journalistik istället för sin introverta levnadsteckning. Avsnittet om just flykten från de röda khmererna är lysande krigsjournalistik, med drama, nerv och närvaro.

Om memoarerna innehållit mer av det hade han kanske fått så mycket beröm att han blivit nöjd. Men det är tveksamt.

MARTIN JÖNSSON

08-13 53 03, martin.jonsson@svd.se

